

YUQORI SINIF O'QUVCHILARINING INGLIZ TILI LEKSIKASINI AUTENTIK MATERIALLAR BILAN RIVOJLANTIRISH

Lutfullayeva Umida Ravshanbekovna

Toshkent gumanitar universiteti

"Pedagogika va tillar" kafedrasida katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqola yuqori sinf o'quvchilarining ingliz tili leksikasini autentik materiallar yordamida rivojlantirish masalasiga bag'ishlangan. Autentik materiallar (haqiqiy matnlar, video, audio va boshqalar) til o'rganish jarayonida lug'at boyligini oshirishning samarali usuli sifatida ko'rib chiqiladi. Tadqiqot natijalariga asoslanib, ushbu materiallarning afzalliklari, qiyinchiliklari va amaliy qo'llanilishi tahlil qilinadi. Maqola o'qituvchilarga takliflar beradi va ingliz tili darslarida autentik resurslarni integratsiya qilish bo'yicha tavsiyalar taqdim etadi.

Kalit so'zlar: Autentik materiallar, leksika rivojlantirish, ingliz tili o'qitish, yuqori sinf o'quvchilari, EFL (English as a Foreign Language), lug'at boyligi, haqiqiy matnlar, til o'rganish metodlari.

Аннотация: Данная статья посвящена вопросу развития лексики английского языка у учащихся старших классов с помощью аутентичных материалов. Аутентичные материалы (реальные тексты, видео, аудио и другие) рассматриваются как эффективный способ расширения словарного запаса в процессе изучения языка. На основе результатов исследования анализируются преимущества, трудности и практическое применение этих материалов. Статья предлагает рекомендации для преподавателей и представляет советы по интеграции аутентичных ресурсов на уроках английского языка.

Ключевые слова: Аутентичные материалы, развитие лексики, преподавание английского языка, учащиеся старших классов, EFL (английский как иностранный язык), словарный запас, аутентичные тексты, методы изучения языка.

Abstract: This article focuses on developing English vocabulary in high school students through the use of authentic materials. Authentic materials (genuine texts, videos, audio recordings, and other resources) are examined as an effective method for enhancing vocabulary in the language learning process. Based on research findings, the advantages, challenges, and practical applications of these materials are analyzed. The article provides

suggestions for teachers and offers recommendations on integrating authentic resources into English lessons.

Keywords: Authentic materials, vocabulary development, English language teaching, high school students, EFL (English as a Foreign Language), vocabulary enrichment, genuine texts, language learning methods.

Kirish: Ingliz tili bugungi kunda global aloqa vositasi sifatida muhim ahamiyatga ega. Yuqori sinf o'quvchilari uchun tilni o'rganish nafaqat grammatika va fonetika, balki leksika rivojlantirish bilan bog'liq. Leksika tilning asosiy elementi bo'lib, o'quvchilarning muloqot qobiliyatini belgilaydi. An'anaviy o'quv kitoblari cheklangan lug'at taklif qilsada, autentik materiallar (masalan, gazeta maqolalari, filmlar, podkastlar va ijtimoiy tarmoq postlari) haqiqiy til muhitini taqdim etadi. Ushbu materiallar o'quvchilarni real hayotdagi til qo'llanilishiga yaqinlashtirib, motivatsiyani oshiradi va lug'atni tabiiy ravishda boyitadi. Maqola ushbu yondashuvning nazariy va amaliy jihatlarini ko'rib chiqadi.

Asosiy qism: Mavzuning dolzarbligi ingliz tili o'qitishda autentik materiallarning zamonaviy ta'lim tizimidagi o'rni bilan bog'liq. Bugungi kunda o'quvchilar global muhitda muloqot qilish uchun nafaqat asosiy lug'atga, balki haqiqiy til qo'llanilishiga ega bo'lishlari kerak. Autentik materiallar real hayotiy tilni taqdim etib, o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi va madaniy jihatlarni o'rgatadi, bu esa darslarni samaraliroq qiladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, autentik materiallar yordamida leksika rivojlantirish o'quvchilarning ishonchini oshiradi va til o'rganish tajribasini yaxshilaydi, chunki ular o'quvchilarni ona til so'zlashuvchilar kabi qaraydi. Bundan tashqari, ushbu materiallar darslarni qiziqarli va ijodiy qiladi, o'quvchilarning lug'at boyligini sezilarli darajada oshiradi. Shu sababli, yuqori sinf o'quvchilari uchun autentik materiallarning qo'llanilishi ta'limning sifatini yuksaltirish va zamonaviy talablarga moslashtirishda muhim ahamiyatga ega.

Autentik materiallar deganda til o'quvchilari uchun maxsus yaratilmagan, balki haqiqiy maqsadlarda ishlab chiqarilgan resurslar tushuniladi. Bular gazeta va jurnallar, internet saytlari, video va audio materiallar, shuningdek, kitoblar va qo'shiqlar bo'lishi mumkin. Yuqori sinf o'quvchilari uchun ushbu materiallar leksikani rivojlantirishda quyidagi afzalliklarga ega:

1. **Tabiiy kontekst taqdim etish:** Autentik matnlar so'zlarni real hayotiy vaziyatlarda ko'rsatadi, bu esa o'quvchilarga sinonimlar, antonimlar va kollokatsiyalarni

oson o'rganishga yordam beradi. Masalan, BBC yoki CNN yangiliklarini o'qish orqali o'quvchilar siyosiy yoki iqtisodiy terminlarni tabiiy ravishda o'zlashtiradi.

2. **Motivatsiyani oshirish:** Haqiqiy materiallar o'quvchilarni qiziqtiradi, chunki ular joriy voqealar yoki mashhur madaniyat bilan bog'liq. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, autentik materiallar yordamida leksika o'rganish o'quvchilarning e'tiborini 30-40% ga oshiradi.

3. **Multimedia vositalaridan foydalanish:** Video va audio materiallar (masalan, TED nutqlari yoki inglizcha qo'shiqlar) leksikani tinglash va talaffuz bilan birgalikda rivojlantiradi. Bir tadqiqotda multimedia autentik materiallar yordamida o'quvchilarning lug'at boyligi 25% ga oshgani aniqlangan.

Amaliy misollar: O'qituvchi darsda "The New York Times" maqolasini ishlatib, o'quvchilarga yangi so'zlarni belgilash va ularni jummalarda qo'llash topshirig'ini berishi mumkin. Shuningdek, Netflix seriallaridan parchalarni ko'rsatib, dialoglardagi idiomalarni muhokama qilish mumkin.

Muhokama: Autentik materiallarning samaradorligi ko'plab tadqiqotlarda tasdiqlangan. Masalan, maktab o'quvchilarida tinglash va leksika o'rganishda autentik materiallarning ta'siri ijobiy baholangan. Biroq, qiyinchiliklar ham mavjud: materiallarning murakkabligi (yuqori darajadagi lug'at va grammatika), madaniy farqlar va o'quvchilarning darajasi mos kelmasligi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, autentik materiallarning afzalliklari va qiyinchiliklarini baholashda o'qituvchilarning tayyorgarligi muhim rol o'ynaydi. Boshlang'ich darajadagi sinflarda autentik materiallar tarjimasi bilan birga ishlatilishi mumkin, ammo yuqori sinflarda ularni to'g'ridan-to'g'ri qo'llash samaraliroq. Uy sharoitida autentik materiallar yordamida leksikani rivojlantirish ham samarali ekanligi ta'kidlangan.

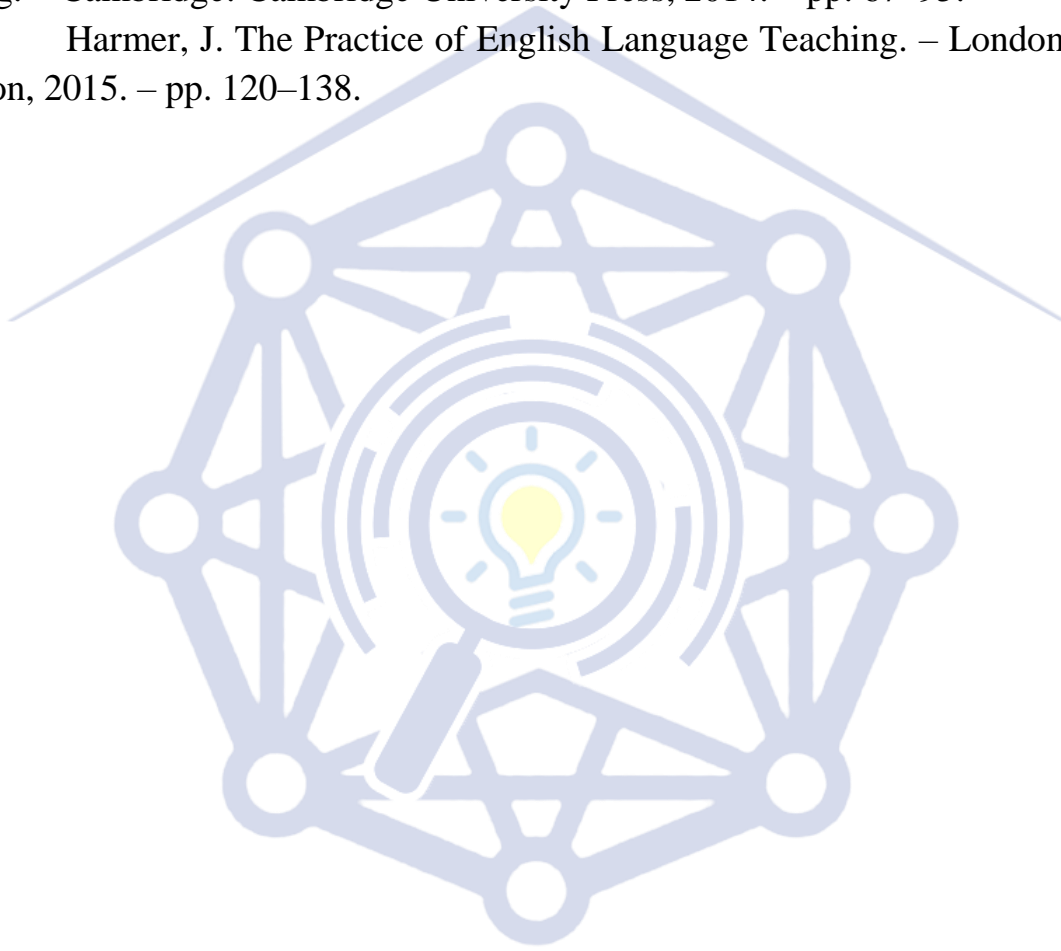
Xulosa: Xulosa qilib aytganda, autentik materiallar yuqori sinf o'quvchilarining ingliz tili leksikasini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Ular tilni haqiqiy kontekstda o'rgatib, o'quvchilarning motivatsiyasi va samaradorligini oshiradi. Takliflar: O'qituvchilar darslarni autentik resurslar bilan boyitishlari, materiallarni o'quvchilar darajasiga moslashtirishlari va baholash tizimini joriy etishlari kerak. Kelajakda ushbu yondashuvni raqamli platformalarda kengaytirish tavsiya etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. G'ulomov, A., & Qodirova, D. Ingliz tilini o'qitish metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2019. – 215 b.

2. Karimova, S. O‘quvchilarning leksik kompetensiyasini rivojlantirishda zamonaviy usullar. – Toshkent: Fan, 2021. – 178 b.
3. Xudoyberdiyeva, M. Autentik materiallar asosida ingliz tili darslarini tashkil etish. // “Filologiya masalalari” jurnali. – 2022. – №3. – B. 45–52.
4. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. – Cambridge: Cambridge University Press, 2014. – pp. 67–95.
5. Harmer, J. The Practice of English Language Teaching. – London: Pearson Education, 2015. – pp. 120–138.

**Research Science and
Innovation House**

